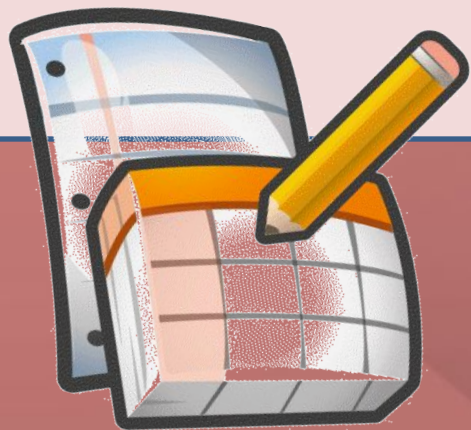

**Тема “Вчення про інфекційні хвороби.
Загальна патологія
інфекційних хвороб.
Основи профілактики інфекційних
хвороб.”**

Інфекційні хвороби – це група захворювань, зумовлених патогенними або умовно-патогенними біологічними елементами: бактеріями, вірусами, рикетсіями, мікоплазмами, хламідіями, найпростішими, грибами, гельмінтами та пріонами.

Інфекція або інфекційний процес – це взаємодія між макроорганізмом і мікроорганізмом у певних умовах довкілля,

---

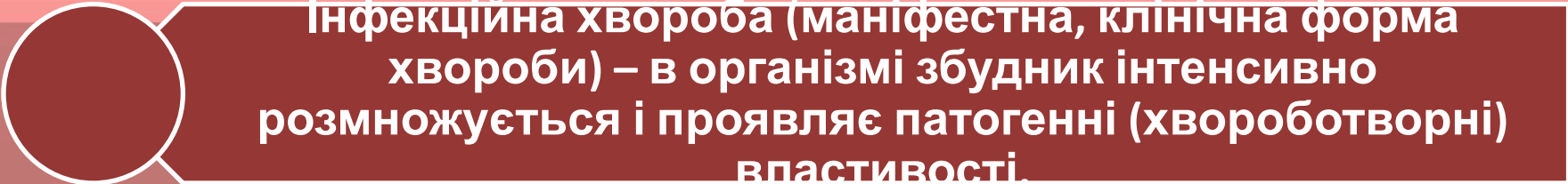
Інвазія – це взаємодія між макроорганізмом та паразитом тваринного походження (найпростішими, гельмінтами).

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ МАКРО- І МІКРООРГАНІЗМУ

організм негайно знищує (позбувається) збудника інфекційної хвороби.

носійство. Мікроорганізм знаходить в організмі людини сприятливі умови для існування, але не проявляє шкідливого впливу, і зовні це нічим не проявляється, і людина залишається здоровою.

інкубаційна (субклінічна) форма хвороби. В органах, де перебуває і розмножується мікроорганізм, відбуваються помірні зміни, але без будь-яких клінічних проявів хвороби.

Інфекційна хвороба (маніфестна, клінічна форма хвороби) – в організмі збудник інтенсивно розмножується і проявляє патогенні (хвороботворні) властивості.

ВІДМІННІ ОЗНАКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

- **Наявність специфічного збудника**
- **Заразливість або контагіозність**
- **Циклічність перебігу**

Вироблення імунітету до повторного зараження

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗБУДНИКІВ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

<i>Таксони збудників</i>		<i>Групова назва хвороб</i>	
<i>царства</i>	<i>групи</i>		
Пріони	?	Пріонові хвороби	
Віруси	Віруси	Вірусні хвороби	
Прокаріоти	Мікоплазми	Мікоплазмози	
	Хламідії	Хламідіози	
	Рикетсії	Рикетсіози	
	Бактерії	Бактеріози	
	Спірохети	Спірохетози	
	Еукаріоти	Гриби	Мікози
		Найпростіші	Протозоози
Гельмінти		Гельмінтози	
Членистоногі		Інфестації	

ЦИКЛІЧНІСТЬ ПЕРЕБІГУ ІНФЕКЦІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ

1. Інкубаційний період.
2. Продромальний період (початковий).
3. Період основних проявів хвороби.
4. Період одужання (реконвалесценції).

Імунітет - спосіб захисту організму від живих тіл і речовин, що несуть чужу генетичну інформацію

Імунна відповідь людського організму є двох типів:

- клітинна, яку здійснюють Т-лімфоцити та макрофаги;

гуморальна, за допомогою антитіл що синтезують В-лімфоцити

Постінфекційний імунітет

Клітинний
Гуморальний

Природжений

Трансплацентарний

Набутий

Стерильний

Нестерильний

КЛІНІЧНІ ОЗНАКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

У кожній хворобі розрізняють: тип, тяжкість, перебіг.

За тяжкістю перебігу розрізняють легку, середньотяжку, тяжку форми хвороби.

За тривалістю і характером перебігу розрізняють захворювання

**Гостре
(1-3 місяці)**

**Підгостре
(3-6 місяців)**

**Хронічне
(понад 6
місяців)**

Якщо розвивається хронічна форма і збудник перебуває в організмі тривалий час, то перебіг хвороби може мати:

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФЕКЦІЙНИХ

ХВОРОБ

Приклад Міжнародної класифікації
інфекційних і паразитарних захворювань

A. 00 Холера

A. 00.0 Холера, спричинена холерним вібрионом 01,
біовар cholerae

A. 00.1 Холера, спричинена холерним вібрионом 0ё,
біовар eltor

A. 00.9 Холера неуточнена

A. 27 Лептоспіроз

A.27.0 Лептоспіроз жовтянично-геморагічний

A.27.8 Інші форми лептоспірозу

A.27.9 Лептоспіроз неуточнений

B.15 Гострий гепатит А

B.15.0 Гепатит А з печінковою комою

B.15.9 Гепатит А без печінкової коми

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

(за Л. В. Громашевським)

1. Кишкові інфекції.
2. Інфекції дихальних шляхів.
3. Кров'яні інфекції.
4. Інфекції зовнішніх покривів.

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

(за джерелом інфекції)

1. Антропонози.
2. Зоонози.
3. Антропозоонози.
4. Сапронози.

ЕПІДЕМІЧНИЙ ПРОЦЕС

ІНТЕНСИВНІСТЬ ЕПІДЕМІЧНОГО ПРОЦЕСУ

**СПОРАДИЧНА
ЗАХВОРЮ-
ВАНІСТЬ**

**Звичайний
рівень захворю-
ваності на даній
території або
поодинокі
випадки
захворювань, не
пов'язані між
собою.**

СПАЛАХ

**Групові
захворювання, які
виникли одно-
часно, мають
спільне джерело
інфекції і спільний
механізм передачі та
охопили
який-небудь
колектив або
невеликий
населений пункт.**

ЕПІДЕМІЯ

**Такий рівень
захворюваності,
який в декілька
разів перевищує
рівень спорадичної
захворюваності,
як по інтенсивності,
так і по території.**

ПАНДЕМІЯ

**Надзвичайно
високий рівень
розповсюдження
інфекційних хвороб
серед населення
з охопленням країн,
континентів і, навіть,
всієї земної кулі.**

СПЕЦИФІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

Основні поняття

Щеплення
планування

згідно плану, календаря профілактичних щеплень, які проводяться при загрозі виникнення інфекційних захворювань, при виїзді в епід. небезпечні регіони, в організмі середках бактерійних інфекційних захворювань та

ланін

об'єктів епідемічними показ

Вака

кцінація

Ревакцінація

вакцінація

препаратів (вакцини, біотоксины) з метою створення імунітету

вироблення, підтримання в організмі

Види щеплень

Планові

Масові

Проти туберкульозу, поліомієліту, дифтерії, кашлюку, правцю, кору, паротиту

Селективні

Проти черевного тифу, чуми, туляремії, холери, бруцельозу, лептоспірозу, весняно-літнього енцефаліту, Ку-гарячки, сибірської виразки.

За епідемічними показниками

Термінова профілактика правцю і сказу

При загрозі завезення, занесення, поширення інфекції

При виїзді на території, небезпечні в епідемічному відношенні

В осередках інфекційних захворювань

СПЕЦИФІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

**Вакци
ни**

препарати
виготовлені із
живих ослаблених
мікроорганізмів або
вбитих або
найбільш активних
частинок
мікроорганізмів для
створення в
організмі штучного
активного імунітету

**Анатокс
ини**

препарати, виготовлені із
бактерійних екзотоксинів,
оброблених тривалий час 0,3 –
0,4% розчином формаліну, які
втратили токсичність, але
зберегли антигенні та
імуногенні властивості і
вводяться в організм людини
для створення і підтримання
штучного активного імунітету

Препарати для активної імунізації

Вакцини

Живі

БЦЖ – проти туберкульозу, проти кору, краснухи туляремії, епідемічного паротиту

Вбиті

АКДП – адсорбована коклюшно-дифтерійно-правцева вакцина; проти гепатиту В

Хімічні

Проти черевного тифу, менінгокової інфекції

Анатоксини

Дифтерійний
Правцевий
Протибугулінічний
Стафілококовий

СПЕЦИФІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ІНФЕКЦІЙНИХ

препарати
ХВОРОБ
виготовлені із
крові людини
або

гіперімунізован

ої тварини і
містять готові
антитіла,
вводяться в
організм

очищені від

баластних
речовин
сироватки,
що містять
готові

антитіла

**Сиро
ватк
и**

**Імуно
глобу
ліни
(гамм
а-
глобу
ліни)**

Введення в організм препаратів для пасивної імунізації забезпечує захист від збудника або його токсину вже через декілька годин після імунізації, тривалість пасивного імунітету не перевищує 3-4 тижнів.

СИРОВАТКИ

Гомологічні

Гетерологічні

Виготовлені із
крові людини

Виготовлені
із крові
гіперімунізованих
тварин

Спосіб введення
в організм
людини

За методом Безредко

Види сироваток

Протидифтерійна
Протибутулінічна
Протиправцева

ІМУНОГЛОБУЛІНИ

Спосіб введення

Внутрішньом'язевий

Види

Для профілактики кору,
вірусних гепатитів,
поліомієліту,
скарлатини, грипу та ін.

КАЛЕНДАР ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЩЕПЛЕНЬ

<i>Вік</i>	<i>Щеплення проти</i>					
1 день		Гепатиту В				
3-5 день	Туберкульозу					
1 міс.		Гепатиту В				
2 міс.			Дифтерії, кашлюку, правця,	Поліомієліту	Гемофільної інфекції	
4 міс.			Дифтерії, кашлюку, правця	Поліомієліту	Гемофільної інфекції	
6 міс.		Гепатиту В	Дифтерії, кашлюку, правця	Поліомієліту		
12 міс.					Гемофільної інфекції	Кору, краснухи, паротиту
18 міс.			Дифтерії, кашлюку, правця	Поліомієліту		
6 р.			Дифтерії, правця	Поліомієліту		Кору, краснухи, паротиту
7 р.	Туберкульозу					
14 р.				Поліомієліту		
16 р.			Дифтерії, правця			
26 р.			Дифтерії, правця (надалі кожні 10 років)			

Кабінет

ЩЕПЛЕНЬ

1. Кабінет щеплень створюється як окремий структурний підрозділ лікарняного та/або амбулаторно-поліклінічного лікувально-профілактичного закладу (далі по тексту - ЛПЗ) та діє у ЛПЗ, при медичних кабінетах дошкільних, загальноосвітніх, навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, медичних пунктах підприємств.

Кабінет щеплень може бути постійно діючим або тимчасовим.

7. Функції кабінету щеплень:

- проведення профілактичних щеплень та туберкулінодіагностики;
- облік осіб, що мають тривалі медичні протипокази до проведення щеплень;
- реєстрацію та своєчасність оповіщення про випадок побічної дії (ускладнення) після застосування імунобіологічних препаратів;
- забезпечення запасу медичних імунобіологічних препаратів, видачу останніх медичним працівникам тимчасових Кабінетів щеплень;
- облік, розподіл та використання медичних імунобіологічних препаратів;
- забезпечення холодового ланцюга при транспортуванні, зберіганні та використанні медичних імунобіологічних препаратів;
- підготовка та подача заявок керівнику ЛПЗ щодо забезпечення кабінету щеплень лікарськими засобами та виробами медичного призначення для проведення щеплень, туберкулінодіагностики;
- забезпечення наявності алгоритмів надання медичної допомоги при невідкладних станах відповідно до чинних нормативів; лікарських засобів та виробів медичного призначення для надання медичної допомоги при невідкладних станах та аптечки для надання термінової медичної допомоги медичним працівникам та технічному персоналу ЛПЗ (відповідно до наказу МОЗ України від 25.05.2000 № 120) тощо;

- складання звітів щодо проведених щеплень, звітів щодо руху медичних імунобіологічних препаратів за формами державної статистичної звітності;
- аналіз виконання плану профілактичних щеплень та туберкулінодіагностики;
- сприяння роботі щодо розробки планів заходів з активної імунопрофілактики населення, в тому числі з планування профілактичних та/або додаткових щеплень сумісно з лікарями-педіатрами дільничними, лікарями-терапевтами дільничними, лікарями загальної практики/сімейний лікар, медичними працівниками дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, медичними працівниками медичних пунктів та/або кабінетів щеплень підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності, які мають ліцензію на медичну практику.

8. Для роботи Кабінету щеплень (постійнодіючого) в ЛПЗ, де проводяться щеплення та туберкулінодіагностика, бажано передбачити два кабінети: один – для проведення туберкулінодіагностики та щеплень проти туберкульозу; інший – для інших щеплень.

У разі відсутності Кабінету щеплень для проведення туберкулінодіагностики та щеплень проти туберкульозу необхідно визначити в наявному Кабінеті щеплень дні для проведення протитуберкульозних щеплень та туберкулінодіагностики. При цьому є обов'язковим виділення окремого маркірованого столу для імунобіологічного матеріалу (вакцини БЦЖ, туберкуліну) з маркірованими ємкостями.

12. У Кабінетах щеплень повинні бути документи, що забезпечують повноту, достовірність та своєчасність обліку населення, яке підлягає щепленню, туберкулінодіагностиці:

- форма первинної облікової документації № 063/о «Карта профілактичних щеплень»;**
- форма первинної облікової документації № 064/о «Журнал обліку профілактичних щеплень»;**
- форма № 063-1/о «Карта імунізації»;**
- одна із наступних форм: № 003/о «Медична карта стаціонарного хворого форма»; № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого»; № 025-1/о «Вкладний листок на підлітка до медичної карти амбулаторного хворого»; № 025-3/о «Медична карта студента»; № 026/о «Медична карта дитини (для школи, школи-інтернату, школи-лицею, дитячого будинку, дитячого садку)»; № 112/о «Історія розвитку дитини»**
- форма № 058/о «Екстрене повідомлення про інфекційне захворювання, харчове, гостре професійне отруєння, незвичайну реакцію на щеплення»;**
- форма № 6 «Звіт про контингент осіб окремих вікових груп, яким здійснено щеплення проти інфекційних захворювань, за 20__ рік»;**

- форма № 70 «Звіт про профілактичні щеплення за _____ півріччя 20__ року» (піврічна);
- форма № 71 «Звіт про профілактичні щеплення, які проводяться за епідемічними показаннями, за _____ півріччя 20__ року» (піврічна);
- форма № 108-0 1/о «Журнал реєстрації аварій при наданні медичної допомоги ВІЛ-інфікованим та роботі з ВІЛ-інфікованим матеріалом»;
- інструкції про застосування всіх медичних імунобіологічних препаратів на українській мові (в окремій папці);
- журнал обліку та використання медичних імунобіологічних препаратів;
- журнал реєстрації температури в холодильнику в _____ році;
- журнал реєстрації роботи бактерицидної лампи;
- журнал реєстрації генеральних прибирань;
- план термінових заходів на випадок виникнення непередбачуваних подій в збереженні «холодового ланцюга», затверджений керівником закладу.

Кабінет інфекційних захворювань (КІЗ)

Організаційно-методичний і лікувально-діагностичний центр надання кваліфікованої медичної допомоги хворим на інфекційні хвороби в межах обслуговування поліклініки

Медична сестра КІЗ працює під керівництвом лікаря. Під час амбулаторного прийому:

- оформляє медичну документацію кабінету;
- веде облік диспансерних осіб;
- готує хворих до лабораторного та інструментального дослідження;
- бере участь у санітарно-гігієнічному вихованні населення.

КІЗ розташовують у двох приміщеннях:

одне – робоче місце лікаря та медсестер;
друге – для проведення інструментальних досліджень (ректоскопія, забір матеріалу для лабораторного дослідження тощо).

Медичне документация КІЗ

- Ф. 058/о “Термінове повідомлення про інфекційне захворювання, гостре, професійне отруєння, незвичайну реакцію на щеплення”
- Ф. 060/о “Журнал обліку інфекційних захворювань”
- Ф. 025-2/о “Статистичний талон для уточнених (остаточних) діагнозів”
- Ф. 025/о “Медична карта амбулаторного хворого”
- Ф. 061/о “Журнал амбулаторного прийому КІЗ”
- Ф. 031/о “Книга запису викликів лікаря додому”
- Ф. 064/о “Журнал обліку профілактичних щеплень”
- Ф. 030/о “Контрольна карта диспансерного спостереження (для КІЗ)”

Основні завдання КІЗ

1. **Забезпечення раннього активного виявлення інфекційних хворих, надання їм невідкладної допомоги та їх своєчасна госпіталізація в інфекційний стаціонар.**
2. **Кваліфікована діагностика, обстеження і лікування в амбулаторно-поліклінічних умовах на інфекційні та паразитарні захворювання, що не потребують обов'язкової госпіталізації.**
3. **Реабілітація й диспансеризація перехворілих на інфекційні захворювання в умовах поліклініки.**
4. **Виявлення й облік носіїв збудників інфекційних хвороб.**
5. **Проведення організаційно-методичної роботи (аналіз інфекційної захворюваності, рання діагностика).**
6. **Планування, організація й контроль профілактичної (протиепідемічної) роботи поліклініки (заходи в осередках, контроль за здійсненням плану щеплень, санітарно-освітня робота).**
7. **Санітарно-гігієнічне виховання населення, ознайомлення його з основними методами профілактики інфекційних хвороб.**